

РЕШЕНИЕ № 329

гр.София, 14 юли 2009 година

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, първо наказателно отделение, в открито заседание на двадесет и втори юни две хиляди и девета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ПЛАМЕН ТОМОВ

ЧЛЕНОВЕ: ЕВЕЛИНА СТОЯНОВА

КАПКА КОСТОВА

при участието на секретаря Румяна Виденова
и в присъствието на прокурора Руско Карагогов
изслуша докладваното от съдия Евелина Стоянова

дело № 257 по описа за 2009 година.

С решение № 573 от 06.02.2009 г. по внохд № 471/07 г. Апелативният съд-гр. София потвърдил присъдата на Софийския градски съд, постановена по нохд № 850/00 г., с която е ангажирана наказателната и гражданската отговорност на подсъдимите С. Г. Р., В. Д. Д., Е. Ц. Ц., В. П. П. и Г. П. Г..

Срещу въззивното решение са постъпили касационни жалби от подсъдимите и гражданските ищци.

Подсъдимите, чрез своите защитници, заявяват наличието на всички касационни основания, като се акцентира върху това по чл.348, ал.1, т.2 НПК и се иска връщане на делото за ново разглеждане.

Гражданските ищци, чрез своя повереник, оспорват гражданско-осъдителната част, като претендират несправедливост на присъдените в тяхна полза обезщетения за неимуществени вреди и искат увеличаването им.

Пред ВКС подадените жалби се поддържат, представят се писмени съображения от защитата на подс. Г. и възражение от повереника на гражданските ищци.

Представителят на Върховната касационна прокуратура изразява становище за неоснователност на жалбите на всички подсъдими и основателност на жалбите на гражданските ищци.

За да се произнесе ВКС I-во наказателно отделение взе предвид и следното:

Наказателната отговорност на подсъдимите е ангажирана, както следва:

- за деяние, извършено на 12.02.1996 г. на основание чл.116, ал.1, т.т.7 и 9 от НК за всички подсъдими и по т.6 на чл.116, ал.1 НК за подсъдимите Ц. , Р. и Д. във вр.с чл.20 НК, съответно: за подс. Р. във вр.с чл.20, ал.2 НК, за подс. П. и Г. – във вр.с чл.20, ал.3 НК, за подс. Д. – във вр.с чл.20, ал.4, а за подс. Ц. – във вр.с чл.20, ал.3 и 4 НК. За това престъпление наказанията на всички подсъдими са индивидуализирани по реда на чл.55 НК, по вид – лишаване от свобода, по размер – за подс. Р. и Ц. – за срок от по 12 години, а за останалите – за срок от по 10 години, за всички при първоначален строг режим на изтърпяване;

- за деяние, извършено на 07.02.1996 г. на основание чл.346, ал.2, б."а" във вр.с ал.1, чл.20, чл.55 и чл.2, ал.2 НК подсъдимите Р. , Д. (във вр.с чл.20, ал.2 НК) и Ц. (във вр.с чл.20, ал.4 НК) са осъдени на наказания глоба от по 10 лева;

- за деяние, извършено на 12.02.1996 г. на основание чл.339, ал.1 във вр.с чл.55 и чл.2, ал.2 НК подс. Р. е осъден на глоба в размер на 10 лева;

4.за деяние, извършено през м.02.1996 г. на основание чл.339, ал.1 във вр.с чл.55 и чл.2, ал.2 НК подс. Д. е осъден на глоба в размер на 10 лева;

5.за деяние, извършено през м.02.1996 г. на основание чл.339, ал.1 във вр.с чл.55 и чл.2, ал.2 НК подс. Ц. е осъден на глоба в размер на 10 лева;

6.за деяние, извършено през м.05.1998 г. на основание чл.339, ал.2 във вр.с ал.1, чл.55 и чл.2, ал.2 НК подс. Ц. е осъден на 1 година и 6 месеца лишаване от свобода. На основание чл.23, ал.1 и 3 НК са наложени общи наказания: - на подс. Р. – 12 години лишаване от свобода и глоба в размер на 10 лева; на подс. Д. – 10 години лишаване от свобода и глоба в размер на 10 лева; на подс. Ц. – 12 години лишаване от свобода и глоба 10 лева.

На основание чл.45 ЗЗД е ангажирана гражданската отговорност на всички подсъдими за причинените с деянието по чл.116 НК неимуществени вреди на детето и родителите на пострадалия В. Г. А. , като са осъдени солидарно да заплатят обезщетения, в размер на 40 000 лева на Е. Г. , чрез нейната майка и законна представителка Г. В. и в размери от по 25 000 лева - на Е. А. и Г. А.

Като съобрази горното, доводите на жалбоподателите, становището на прокурора и след проверка в пределите по чл.347 НПК, ВКС I-во наказателно отделение установи:

По жалбата на подс. С. Р.

Касационното основание по чл.348, ал.1, т.2 НПК е релевирано при съображения, насочени срещу дейността на съда по доказателствата - тяхното събиране, проверка и оценка, която наред с това е ограничила правото на защита на подс. Р. , като са оставени без уважение, направени от него доказателствени искания.

Защитата на подсъдимия претендира, че съдът по същество не е имал основание да цени протокол за претърсване и изземване, протокола за разпознаване, както и фоторобота, първия – поради присъствието само на едно поемно лице, втория – поради неосигуряване на присъствието на защитник за подс. Р. , а последния – защото е непредвидено в НПК доказателствено средство.

Въпреки пространността на подадената от този подсъдим касационна жалба, не става ясно кой е оспореният протокол за претърсване и изземване. При извършената проверка ВКС не установи така направеното възражение да намира опора в данните по делото.

Разпознаването на обв. Р. от св. Г е проведено в отсъствие на защитник за подсъдимия, въпреки участието на последния в досъдебното производство при предпоставките на чл.70, ал.1, т.3 НПК(стар). Същото процесуално-следствено действие е извършено, след като при повдигане и предявяване на обвинението през м.05 и 06.1998 г., на обвиняемия са били разяснени правата му по чл.51 НПК. Независимо от това той не е упражнил правото си да поиска участие на своя защитник при разпознаването нито преди, нито по време на извършването му или след това. В последните два случая – не е възразил срещу извършеното в отсъствието на защитника му разпознаване. Като не е упражнил предоставените му от закона права, подсъдимият няма как да претендира, че те са нарушени.

Възражението, свързано с приложения по делото фоторобот, пренебрегва съобразителната част на оспореното въззивно решение, където добре е видно, че същият не е ползван като източник на доказателства.

Възразява се, че съдът неоснователно е оставил без уважение исканията на подс. Р. за разпит на съседката на св. Г ученика С. Й. , с което е ограничил правото му на защита.

Исканията по доказателствата следва да съобразяват възможността, относимостта и необходимостта от установяване на обективната истина по делото. При доказателствената съвкупност по делото, събрана посредством множество, различни по вид доказателствени източници, разпитите на посочените лица не е бил наложителен.

Възразява се, че съдът е пренебрегнал противоречията в показанията на св. Г, С. и А. , както и между техните показания и обясненията на подс. В. Д.

Възприемането на отделни факти от обективната действителност е в зависимост от конкретните условия, възможности, концентрация, внимание, познания, възраст и пр., строго лични за всеки един от наблюдателите на едно или друго събитие. Свидетелите, на които се акцентира, са заявили личните си възприятия и обстоятелството, че за един и същи факт, показанията им несъществено се разминават, съвсем не означава, че те са противоречиви вътрешно или помежду си.

На последно място, подс. Р. възразява срещу невъзприемането от страна на САС на показанията на св. М. Г. и Ж. Т.

САС е утвърдил отказа на първоинстанционния съд да даде вяра на показанията на посочените свидетели. Към така инкорпорираните съображения на СГС, САС е изложил и допълнителни такива. Като е установил, че цитираните показания не намират опора в останалата доказателствена маса, при установените по делото лични взаимоотношения между свидетелките и подс. Р. (първата - приятелка към инкриминирания по делото период, а втората - майка на подсъдимия), съдът правилно им е отказал доверие.

Съображенията, свързани с приетата по делото съдебно-психиатрична експертиза за подс. Р. , не дават основание за невъзприемане на изводите ѝ. Поначало настаняването за освидетелствуване е една възможност, а не задължително условие за изготвянето на експертно заключение. По делото липсват данни подсъдимият да е бил настаняван в съответното болнично заведение. В писменото становище (т.3, л.53 от досъдебното производство) не е посочено време на престой, а само ден на постъпване, за разлика от данните за изследването на подс. Ц. в писмената експертиза за него (т.3, л.76 от досъдебното производство), където добре е видно, че е отразен престой в клиниката за времето от 15.09.98 г. до 23.10.98 г.

Възраженията, свързани с липсата на дата на обвинителният акт, не държат сметка за следните обстоятелства, които ги очертават като неоснователни – последно извършените на досъдебното производство процесуално - следствени действия с подс. Р. са от 05.04.2000 г. и 12.05.2000 г. (т.7, л.88,89 и 134 от досъдебното производство); обвинителният акт е внесен в СГС на 18.05.2000 г., а препис от него, ведно с другите процесуални книжа, е връчен на подс. Р. на 27.06.2000 г..

Възражението за липсата на редица протоколи за извършени с подс. Р. процесуално-следствени действия и искането за издирването им, игнорира ясно заявеното становище на предходните съдилища, към които ВКС няма какво повече да добави.

Оценката на защитата на подсъдимия за уменията за боравене с огнестрелно оръжие на подсъдимите Р. и Д. , по същество е предположителна. Като такава, сама по себе си, още повече свързано със събраните по делото доказателства, не може да предопредели други изводи за авторството на деянието по чл.116 НК и конкретното участие на посочените подсъдими.

Приетите от САС за установени фактически положения са получили адекватна на закона и практиката по приложението му правна оценка. Съдът е имал основание да ангажира наказателната отговорност на подс. Р. , в очертаната по-горе обем.

В образуването по жалба на подсъдимия касационно производство е без решаващо значение оценката на ВКС за правилното или не приложение на чл.55 НК при индивидуализацията на наказанията за всяко едно от престъпленията. На тази основа, ВКС не намери определените наказания поотделно да са очевидно несъответни на обстоятелствата по чл.348, ал.5, т.1 НПК и като такива са справедливи.

По жалбата на подс. В. Д.

На плоскостта на чл.348, ал.1, т.2 НПК се възразява, че съдът не е имал основание безкритично да приема самопризнанията на този подсъдим и не е изложил съображения за причините, поради които е отхвърлил обясненията му в частта, с която е заявил преследваната цел – за сплашване на пострадалия, а не за убийството му.

Най-напред ВКС обръща внимание на това, че изрично заявената от подс. Д. , в обясненията му пред СГС, цел е не за сплашване на пострадалия, а за прострелване в краката, в областта на „капачките“.

Мотивите на въззивното решение сочат, че обясненията на подс. Д. са оценявани детайлно във връзка с останалите, събрани по делото доказателства и тъкмо поради това им е дадена вяра. Вярно е, че само е

маркирано недоверие в посочената от защита част, но не е било наложително преповтарянето на относимите съображения на СГС, които са възприети от САС изцяло.

Незаконосъобразност се претендира, тъй като, според защитата на жалбоподателя, доказателствата не позволяват извод за наличието на общност на умисъла на подс. Д. и останалите подсъдими за извършване на престъплението по чл.116 НК.

Възражението е неоснователно и не държи сметка за приетите за установени фактически положения, както и за същността на съучастническата дейност. Като е установил, че: деянията на отделните участници са взаимно обусловени и координирани; че всеки един от тях има реален принос за осъществяване на конкретно и индивидуално определено престъпление; че е налице причинна връзка между деянието на всеки един от тях и престъпния резултат; че в съзнанието на всеки един от подсъдимите има представа, че не е сам и осъществява престъплението заедно с останалите, т.е е налице взаимна информираност, САС правилно е извел наличието на общност на умисъла.

Законът правилно е приложен спрямо подс. Д.

При споменатата по-горе забележка, ВКС не намери при индивидуализацията на наказанията и на този подсъдим, съдът да е определил несправедливи такива.

По жалбата на подс. Е. Ц.

И този подсъдим претендира наличието на съществени нарушения на процесуални правила, за отстраняването на които делото следва да се върне за ново разглеждане.

Акцентираща се върху обясненията на подс. Д. в посока наличието на основания за недоверие в тях, които защитата на този жалбоподател определя като „оговор“ спрямо всички останали подсъдими. В тази връзка се твърди, че са налице обстоятелства, които предопределят друг подход и извод от оценката на обясненията на подс. Д. Като такива се сочат следните: заявеното от подс. Д. относно вида на оръжието, броя на изстрелите, вида на лекия автомобил, ползван от него и подс. Р. , време и място на покушението, са били установени от разследващите и не са били неизвестни за тях; същите обяснения не се подкрепят от нито един обективен факт; че показанията на „първата група“ свидетели, обозначена от САС, не са безпристрастни, а са депозиранни едва след признанията на подс. Д.; че са нелогични обясненията на последния относно прострелването на използваното огнестрелно оръжие от страна на подс. Ц.; че не са ценени обясненията на подс. Р. за споделянето му от подс. Д. съдействие на последния, с оглед обема на отговорността; че във от погледа на съда са останали данните за личността на подс. Д.

Първо направеното възражение, по своето естество претендира, обясненията на подс. Д. да са били внушени. То не намира опора в данните по делото. Внимателният прочит на обясненията на подс. Д. , депозиранни пред съда, налага извод, че във от посочените обстоятелства, същият е заявил и редица други такива, които детайлизират участието на част от подсъдимите, по време, място, информираност, уточняване на обекта, идентифицирането му и др. Обстоятелствата, във от тези, на които акцентираща защитата, се подкрепят от други източници на доказателства, достатъчно обсъдени от решаващия съд и правилно приети за достоверни.

Невярно е твърдението, че обясненията на подс. Д. не се подкрепят от нито един обективен факт. Известни са резултатите от аутопсията на трупа на пострадалия, констатираните увреждания, намерените проектили, експертните изводи по балистичната експертиза по Протокол № 116/ 06.03.96 г.(т.4, л.47 от досъдебното производство), както и доказателствата, изводими от показанията на св. Г. Ф. , Д. , П. , А. , Н. и други.

Що се отнася до така очертаната „първа група“ свидетели, ВКС намери, че показанията им (включително и приобщените по реда на § 249 от ЗИДНПК) не са пристрастни. Обстоятелството, че те (очевидно се имат предвид показанията от досъдебното производство) са депозиранни едва след признанията на подс. Д. , не дава основание за друг извод. Както добре е известно, обясненията на редица подсъдими от досъдебното производство, поради наличието на процесуална пречка, не са приобщени към доказателствата по делото, в това число и признанията на подс. Д. , на които защитата на жалбоподателя поставя акцент. Друг е въпросът, че към момента на разпита на посочената група свидетели на досъдебното производство

признания вече са били направени не само подс. Д. , но и подсъдимите Р. и Ц. Това - само за коректив, доколкото не се твърди показанията на цитираните свидетели, да са повлияни от друг подсъдим, различен от Д. , макар обективно да няма пречка за това.

Значимостта на плоскостта на чл.102 НПК на обясненията на подс. Д. относно прострелването на огнестрелното оръжие определено е завишена. Още повече, че протоколът за претърсване и изземване от местността „Г” е изключен от доказателствената съвкупност.

Данните за личността на подс. Д. не са останали във от погледа на съда по същество, като само те няма как да предопределят недоверие в неговите обяснения. Що се отнася до „очакванията” на подс. Д. , те са преекспонираны в настоящото производство, без да са налице каквито й да било основания за това.

Оспорва се процесуалната годност на протокола за оглед на местопроизшествието, като се иска изключването му от доказателствената маса, поради това, че същото процесуално–следствено действие е извършено в отсъствието на поемни лица.

Приложеният на досъдебното производство протокол за оглед на местопроизшествие от 12.02.1996 г. (т.4, л.8) сочи участието/присъствието на седем лица и наличието на пет подписа. Като поемни лица, присъствали на огледа са отразени И. Ф. и Н. А. Последните са били разпитани (тъкмо поради това), в качеството им на свидетели едва във въззивното производство, като изрично са заявили, че не виждат свои подписи в цитирания протокол, както и че не са участвували в такова действие. САС е бил изправен пред необходимостта да установи, поради какви причини отразените в протокола като поемни лица не са положили подписите си, каквито са указанията на ОСНК на ВКС, дадени с ТР №2/02 г. Вместо това е изложил съображения по оценката на процесуалната допустимост на огледния протокол (л.23 от мотивите), с които ВКС не може да се съгласи. Обстоятелството, че Ф. е бил разпитан на досъдебното производство, на 12.02.1996г. (т.4,л.21), при което е изяснил къде точно се е намирал към момента на извършване на деянието по чл.116 НК и какво е видял след това, не дава основание да се приеме, че същият свидетел е присъствал на огледа на местопроизшествието и като поемно лице. Още повече, че е отрекъл да са извършвани пред него действията, намерили израз в същия протокол. Още по-малко безкритично могат да бъдат възприети съжденията на съда относно св. А, основани на условието „дори да се приеме”. С оглед на изложеното, ВКС намира, че от доказателствената съвкупност следва да бъде изключен цитираният протокол. Последниците от дискредитирането на огледния протокол очевидно се разпростират и върху иззетите с него предмети и изготвените, свързано с тях, експертизи, които също следва да бъдат изключени от доказателствата по делото. Както е известно, протоколите за едно или друго следствено действие са доказателствено средство не само за извършването на съответното действие и реда, по който е извършено, но и за събраните по този начин доказателства. От това не се повлияват изводите за време, място, начин на извършване, пострадал, причинените му увреждания, довели до настъпване на смърт, както и тези относно авторството на деянието, ползваните оръжия и боеприпаси по вид и количество. За последните обстоятелства са налице други, различни по произхода си доказателства, които са достатъчни за изясняване на фактите по чл.102 НПК, за част от които стана дума. Изследването на причините за отсъствието на два от общо седем необходими подписи на протокола за оглед, предвид на изтеклия изключително дълъг период от време, повече от тринадесет години, понастоящем е злепоставено, а при казаното и ненужно.

Твърди се, че е допуснато нарушение на чл.339, ал.2 НПК, тъй като доводи на подсъдимия, свързани с протокол за доброволно предаване от подс. В. Д. , са останали без коментар от въззивната инстанция. Съдът по същество не е имал основание да не цени като източник на доказателства приложения по делото протокол за доброволно предаване от страна на подс. Д. (т.1, л.34 от досъдебното производство). Последният е съобщил за наличието на вещ - куршум, от значение за правилното решаване на делото, за нейното място и причини да се намира там – в гараж и склад на ул. В., София. Съгласно НПК всички лица са длъжни да запазят и предадат намиращите се у тях предмети, които могат да имат значение по делото, а основание и цел на претърсването е намирането на такива и изземването им. На плоскостта на казаното, подс. Д. се е съгласил да изпълни задължението си по закон, като доброволно е предал вещта, което по същество обезсмисля провеждането на претърсване/изземване. Тези изводи по никакъв начин не могат да бъдат повлияни от обстоятелството, че към предаването на вещта подс. Д. е бил с мярка задържане под стража, тъй като последната не се явява обективна пречка той да има информация за характера на вещта, нейното местонахождение и причини да се намира на същото място.

На следващо място, се твърди подмяна на веществени доказателства, тъй като обект на експертна оценка са много по-малко гилзи и куршуми от тези, които са намерени на място и извадени от тялото на

пострадалия, а още по-малко са предявени на страните по делото. Възражението следва да се остави без коментар, предвид последиците за доказателствената съвкупност, резултат от изключването на протоколите за оглед на местопроизшествието и за претърсване и изземване от местността „Г“. Аналогично на първия жалбоподател се оспорва процесуалната годност на протокола за разпознаване на подс. Р. от св. Г, а към изложеното вече ВКС няма какво да добави.

Липсата на пороци в процесуалната дейност на съда прави неоснователни и възраженията свързани с приложението на материалния закон по вече изложените съображения.

На последно място се претендира явна несправедливост на наложеното наказание, тъй като в недостатъчна степен е отчетено личното участие на подс. Ц. и неговото здравословно състояние. Обстоятелствата, изрично подчертани в касационната жалба на подс. Ц. , не са игнорирани, нито подценени. Същите са получили съответна на обективното им значение оценка. Наложените наказания не са очевидно несъответни и няма основания за по-голяма снизходителност.

По жалбата на подс. В. П. :

Наличието на основанието по чл.348, ал.1, т.2 НПК се поддържа при следните съображения: нарушени са изискванията на чл.339, ал.2 НПК, първостепенният съд е допуснал противоречие между диспозитив и съобразителна част на присъдата, протоколът за оглед на местопроизшествие е изготвен в нарушение на предвидения процесуален ред и не може да послужи за установяването на доказателства.

Предмет на касационната проверка са актовете и дейността на въззивната инстанция, като това не означава, че дейността и присъдата на първата инстанция са във от погледа на ВКС.

Последното се предопределя от обема на осъществяваната касационна проверка, която следва да даде отговор и за изпълнение на задълженията на въззивния съд, очертани в чл.313 - 314 НПК. При това се констатира, че САС е извършил надлежно възложената му проверка, както и е изпълнил задължението да даде отговор на възраженията, поставени на вниманието му. В мотивите на обжалваното решение се съдържат съображенията на съда (л.30-31), предпоставили оценката за неоснователност на направените пред него възражения, в това число и за наличието на противоречие в съдебния акт на СГС, неяснота/непълнота на обвинението срещу подс. П. (аналогично поддържано и от защитата на подс. Г.). ВКС не намери основание за критично отношение към съображенията на САС, като може да добави, че възражението е било на вниманието на предходните инстанции, които последователно са го отхвърлили като неоснователно. Видно е, че очертаното възражение се прави в подкрепа на тезата за действие при условията на чл.117 НК, при несъобразяване със закона, практиката по приложението му и наказателно-правната наука относно общността на умисъла при съучастническа дейност от вида на инкриминираната по настоящото дело. За престъпление по чл.117 НК и реч не може да става. Подготвяното престъпление е факт от действителността, но то впоследствие е извършено, като е настъпил целения с него резултат.

С оглед на казаното по-горе, възражението относно огледния протокол е получило своя отговор.

Не се установява и спрямо този подсъдим съдът да е нарушил закона.становените факти за собственото му поведение, са правилно оценени на плоскостта на материалното наказателно право.

Наложено наказание, при направените вече забележки от страна на ВКС, е справедливо.

Липсват основания за намаляване на наказанието, тъй като по размер то е повече от снизходително, дори при съобразяване на значителния период от време на висящност на настоящото производство.

По жалбата на подс. Г. Г. :

Релевират се основанията по чл.348, ал.1, т.1 и 2 НПК с алтернативни искания за оправдаване, връщане на делото за ново разглеждане или намаляване на наказанието.

Съображенията за допуснати съществени нарушения на процесуални правила са идентични с тези на подс. П. , и предвид на казаното дотук, не могат да получат различен отговор.

Нарушение на закона се съзира в оценката на броя на квалифициращите признаци по чл.116 НК в нарушение на чл.56 НК, което е предопределило, според жалбоподателя, несправедливост на определеното му наказание. Броят на квалифициращите признаци на извършеното престъпление, сам по себе си, не е елемент от състава на последното и поради това няма пречка да се цени на плоскостта на оттегчаващите отговорността на дееца обстоятелства.

И спрямо този подсъдим, ВКС не установи нарушение на закона, както и несправедливост на наложеното наказание.

По жалбата на гражданските ищци:

Искането за увеличаване размерите на присъдените обезщетения за неимуществени вреди не може да се удовлетвори. Всички обстоятелства от значение за определянето им са били прецизно анализирани и съобразени от съда, като са постигнати изискванията по чл.52 ЗЗД за справедливост.

Изложените съображения очертават липса на основания за изменение или отмяна на оспореното въззивно решение.

Ето защо на основание чл.354, ал.1, т.1 НПК, ВКС I-во наказателно отделение

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 573 от 06.02.2009 г., постановено по внохд № 471/07 г. на Апелативния съд – гр. С.. Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: [подпис]

ЧЛЕНОВЕ: 1. [подпис]

2. [подпис]